

EDUSKUNNAN VASTAUS 243/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä (HE 249/2009 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 31/2009 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään rautateillä liikkuvan kaluston kuljettajien ja muiden rautateiden liikenneturvallisuustehtävissä toimivien ikää, ammattitaitoa, terveydentilaa ja muuta sopivuutta koskevista vaatimuksista, kelpoisuuden saamisesta sekä kelpoisuutta koskevien tietojen rekisteröimisestä.

Lisäksi tässä laissa säädetään koulutusta liikenneturvallisuudesta rautateillä antavista oppilaitoksista.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtion rataverkolla liikenneturvallisuustehtävissä toimiviin ja tehtäviin hakeutuviin sekä turvalaitteiden asennus- ja huoltotehtävissä sekä turvamiehenä toimiviin.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta liikenneturvallisuustehtäviä Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä Suomen valtion raja-alueella ja raja-aseilla hoitavaan toisen valtion rautatieyrityksen henkilöstöön.

Yksityisraiteilla toimiviin tätä lakia sovelletaan siltä osin kuin suoritettava liikenneturvallisuustehtävä yksityisraiteella vaikuttaa välittömästi liikennöintiin valtion rataverkolla.

Lakia ei sovelleta metro-, raitiovaunu- ja pikaraitiotiejärjestelmiin.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rautatiejärjestelmällä* rataverkkoa, yksityisraiteita ja niillä käytettävää liikkuvaa kalustoa sekä niiden muodostaman järjestelmän toimintaa ja hallinnointia;

2) *liikenneturvallisuustehtävällä* rautatiejärjestelmässä suoritettavaa tehtävää, joka vaikuttaa välittömästi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen;

3) *turvamiehellä* henkilöä, joka varoittaa radalla työskenteleviä saapuvasta liikkuvasta kalustosta;

4) *rautatieyrityksellä* yksityisoikeudellista yhtiötä tai muuta yhteisöä, joka Euroopan talousalueella myönnetyn toimiluvan nojalla päätoimenaan harjoittaa rautatieliikennettä ja jolla on hallinnassaan liikenteen harjoittamiseen tarvittavaa liikkuvaa kalustoa; rautatieyrityksenä pidetään myös yksinomaan vetovoimapalveluja tarjoavia yhteisöjä sekä rautatieyritysten kansainvälistä yhteenliittymää;

5) *museoliikenteellä* museokalustolla tai sellaiseen rinnastettavalla kalustolla rataverkolla harjoitettavaa laajuudeltaan vähäistä liikennettä, jota harjoittava yhteisö ei tavoittele toiminnallaan liiketaloudellista voittoa;

6) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Liikenneviraston hallinnoimaa raidetta, jolla on liityntä valtion rataverkkoon;

7) *toiminnanharjoittajalla* rautatieyritystä, museoliikennettä harjoittavaa yritystä tai yhteisöä, yksityisraiteella toimivaa yritystä tai yhteisöä, radanpitoa harjoittavaa yritystä ja Liikennevirastoa;

8) *liikkuvalla kalustolla* henkilö- ja tavaraliikenteessä sekä vaihtotyöliikenteessä käytettävää veturia, henkilöliikenteeseen tarkoitettua moottorijunaa ja rataverkon kunnossapitoon tarkoitettua kiskoilla liikkuvaa kalustoa;

9) *liikkuvan kaluston kuljettajalla* veturinkuljettajaa ja muuta liikkuvan kaluston kuljettajaa, jolla tämän lain perusteella on kyky ja lupa kuljettaa itsenäisesti, vastuullisesti ja turvallisesti liikkuvaa kalustoa rautatieliikenteessä;

10) *veturinkuljettajadirektiivillä* vetureita ja junia rautateillä yhteisössä ajavien veturinkuljettajien hyväksymisestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2007/59/EY.

4 §

Toiminnanharjoittajan vastuu

Toiminnanharjoittaja vastaa toiminnassaan siitä, että sen palveluksessa tai toiminnassa mukana olevat liikenneturvallisuustehtäviä hoitavat täyttävät tässä laissa säädetyt kelpoisuusvaatimukset.

2 luku

Liikenneturvallisuustehtävissä toimivien kelpoisuusvaatimukset

5 §

Liikenneturvallisuustehtävät

Tässä laissa tarkoitettuja rautateiden liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tehtäväkokonaisuuksia ovat:

- 1) liikkuvan kaluston kuljettaminen;
- 2) vaihtotyö;
- 3) liikenteenohjaus;
- 4) ratatyön liikenneturvallisuudesta vastaaminen.

Henkilöllä on oltava 1 momentissa mainittuun tehtäväkokonaisuuteen kuuluvaa liikenneturvallisuustehtävää hoitaessaan suoritettuna hyväksytysti 26 §:ssä tarkoitettu opintosuoritus.

Opintosuorituksen tulee olla suoritettu oppilaitoksessa, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto on hyväksynyt antamaan tehtävään tarvittavan koulutuksen.

6 §

Kelpoisuusvaatimukset

Liikenneturvallisuustehtävässä toimivalta vaaditaan, että hän:

- 1) on tehtävään sopiva;

2) terveytensä puolesta täyttää tässä laissa säädetty vaatimukset;

3) osaa ja ymmärtää riittävästi liikenteenhoi-
dossa käytettävää kieltä;

4) on vähintään 18-vuotias ja enintään 67-
vuotias;

5) on hyvämaineinen siten, että häntä ei ole
viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana tuo-
mittu rikoksesta, joka osoittaa hänet sopimatto-
maksi toimimaan liikenneturvallisuustehtävissä;

6) on suorittanut hyväksytysti 26 §:ssä tarkoi-
tetun tehtäväkohtaisen koulutusohjelman.

Liikkuvan kaluston kuljettajalla on oltava täs-
sä laissa säädetty lupakirja ja lisätodistus.

Muussa liikenneturvallisuustehtävässä toimi-
valla kuin liikkuvan kaluston kuljettajalla on ol-
tava tässä laissa säädetty kelpoisuuskirja.

Liikenneturvallisuustehtävässä toimivalla on
oltava tehtävän vaativuustasoa vastaava kielitai-
to. Liikenteen hoidossa käytettävän kielen riittä-
västä taidosta voidaan säätää tarkemmin valtio-
neuvoston asetuksella.

3 luku

Lupakirja ja lisätodistus

7 §

Lupakirja

Osoituksena siitä, että liikkuvan kaluston kul-
jettaja täyttää 6 §:ssä määritellyt yleiset kelpoi-
suusvaatimukset, hänelle myönnetään lupakirja.

Lupakirjaa on pidettävä mukana kuljettaes-
sa liikkuvaa kalustoa.

Lupakirjan hakijalle ja haltijalle tehtävästä
terveystarkastuksesta ja psykologisesta henkilö-
arvioinnista sekä niihin liittyvistä sopivuus- ja
soveltuvuuslausunnoista säädetään muualla täs-
sä laissa.

Lupakirja on voimassa kymmenen vuotta sen
antamisesta, ellei 9 §:stä muuta johdu.

Myös muussa Euroopan talousalueen valtios-
sa myönnetty lupakirja on voimassa Suomessa.

8 §

Lupakirjan hakeminen

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää hake-
muksesta liikkuvan kaluston kuljettajan lupakir-
jan, jos

1) hakija täyttää 6 §:n 1 momentissa säädetty
vaatimukset;

2) hakijalla on tämän pykälän 2 momentin
mukainen peruskoulutus;

3) hakija on suorittanut hyväksytysti vaadi-
tun koulutusohjelman ja kokeen sekä saanut sii-
tä oppilaitokselta todistuksen;

4) hakija on saanut 30 §:ssä tarkoitettulta lää-
käriltä terveydentilaa koskevan myönteisen lau-
sunnan sopivuudestaan; ja

5) hakija on saanut 32 §:ssä tarkoitettulta psy-
kologilta myönteisen lausunnon soveltuvuudes-
taan.

Lupakirjaa hakevan on oltava suorittanut pe-
rusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun perus-
opetuksen tai sitä vastaavan oppimäärän sekä
veturinkuljettajadirektiivin 11 artiklassa tarkoi-
tetun ammatillisen koulutuksen.

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaista-
va lupakirjan myöntämistä koskeva hakemus
kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on toimit-
tanut sille kaikki hakemuksen käsittelyä varten
tarpeelliset tiedot.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta
kokeesta voidaan antaa määräyksiä Liikenteen
turvallisuusviraston määräyksellä.

Lupakirjan myöntämisestä voidaan säätää tar-
kemmin valtioneuvoston asetuksella. Lupakir-
jan päivittämisestä, uusimisesta, muuttamisesta
ja raukeamisesta sekä lupakirjan kielestä, muo-
dosta ja sisällöstä voidaan säätää valtioneuvos-
ton asetuksella.

Kadonneiksi, varastetuiksi tai tuhoutuneiksi
ilmoitettujen lupakirjojen kaksoiskappaleiden
myöntämisestä voidaan säätää valtioneuvoston
asetuksella.

9 §

Lupakirjan pitäminen voimassa

Lupakirja on voimassa kymmenen vuotta, jos sen haltija osallistuu kertauskoulutukseen ja toimii tehtäväkohtaisen pätevyytensä mukaisissa liikenneturvallisuustehtävissä vähintään 100 tuntia kunakin kalenterivuonna.

Lupakirjan haltijan on käytävä 20 §:n 4 momentin mukaisissa määräaikaistarkastuksissa, jotta lupakirja pysyy voimassa.

Lupakirjan voimassa pitämiseksi valtion rataverkolla toimivan on suoritettava kertauskoulutus hyväksytysti kerran vuodessa.

Lupakirjan voimassa pitämiseksi yksityisraiteella toimivan on suoritettava kertauskoulutus hyväksytysti joka toinen vuosi.

Kertauskoulutuksen keston on oltava suhteessa tehtävän vaativuustasoon.

Kertauskoulutusta saa antaa 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu oppilaitos ja Liikenteen turvallisuusviraston tehtävään hyväksymä rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen perehtynyt.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy kertauskoulutusohjelman siten kuin 25 §:ssä säädetään.

10 §

Lupakirjan peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusviraston on ilman aiheetonta viivytystä peruutettava lupakirja, jos lupakirjan haltija ei enää täytä kelpoisuusvaatimuksia. Lupakirja voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi.

Liikenteen turvallisuusviraston on peruutettava myöntämänsä lupakirja, jos liikkuvan kaluston kuljettaja toistuvasti rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka muutoin vakavasti vaarantaa toiminnallaan rautatieturvallisuutta ja lupakirjan haltija ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään.

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksestä viipymättä luvan haltijalle ja sille toiminnanharjoittajalle, jonka palveluksessa

luvan haltija on tai jonka toiminnassa hän on mukana.

Jos toisen Euroopan unionin jäsenvaltion, jäljempänä jäsenvaltio, asianomainen toimivaltainen viranomainen on pyytänyt Liikenteen turvallisuusvirastoa peruuttamaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämän lupakirjan tai tekemään lisätarkastuksia, Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava asia neljän viikon kuluessa ja ilmoitettava päätöksestään pyynnön tehneelle toimivaltaiselle viranomaiselle, Euroopan yhteisöjen komissiolle ja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

11 §

Toisessa jäsenvaltiossa myönnetyn lupakirjan peruuttaminen

Jos kuljettaja, jonka lupakirja on myönnetty toisessa jäsenvaltiossa, ei enää täytä kelpoisuusvaatimuksia, Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä asianomaista toimivaltaista viranomaista peruuttamaan lupakirja tai tekemään lisätarkastuksia. Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava pyynnöstä Euroopan yhteisöjen komissiolle ja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Jos Liikenteen turvallisuusvirasto on pyytänyt 1 momentin mukaisesti asianomaista toisen jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista peruuttamaan lupakirjan tai tekemään lisätarkastuksia mutta tämän tekemä päätös ei täytä asianmukaisia perusteita, Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä päätöksestä Euroopan yhteisöjen komission lausunto ja siinä pyydettävä komissiota tarvittaessa ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin.

12 §

Lisätodistus

Toiminnanharjoittaja antaa palveluksessaan tai toiminnassaan mukana olevalle liikkuvan kaluston kuljettajalle lisätodistuksen.

Lisätodistus osoittaa, että liikkuvan kaluston kuljettajalla on oikeus kuljettaa lisätodistukses-

sa määriteltyä kalustoa tietyllä rataverkon osalla. Lisätodistusta on pidettävä mukana kuljetettaessa liikkuvaa kalustoa.

Lisätodistuksen hakijan on suoritettava hyväksytysti koe, jossa testataan lisätodistuksessa määritellyn liikkuvan kaluston kuljettamiseen sekä rataverkon tuntemukseen tarvittavaa ammatillista tietämystä sekä toiminnanharjoittajan turvallisuusjohtamisjärjestelmän tuntemusta tarvittavilta osin.

Lisätodistus kuuluu sen myöntäneelle toiminnanharjoittajalle, ja se on voimassa toistaiseksi, jos liikkuvan kaluston kuljettajan palvelussuhde ei ole päättynyt. Toiminnanharjoittajan on annettava kuljettajalle lisätodistuksen oikeaksi todistettu jäljennös.

Toiminnanharjoittajan on määritettävä osana turvallisuusjohtamisjärjestelmäänsä menettely lisätodistuksia myönnettäessä ja päivitettäessä veturinkuljettajadirektiivin mukaisesti.

Lisätodistuksen myöntämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lisätodistuksen päivittämisestä, uusimisesta, muuttamisesta, raukeamisesta sekä lisätodistuksen kielestä, muodosta ja sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Lisätodistuksen peruuttaminen

Toiminnanharjoittajan on ilman aiheutonta viivytystä peruutettava antamansa lisätodistus, jos liikkuvan kaluston kuljettaja ei enää täytä tehtävän kelpoisuusvaatimuksia. Lisätodistus voidaan peruuttaa kokonaan tai määrääjäksi.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava lisätodistuksen peruuttamisesta viipymättä todistuksen saaneelle kuljettajalle ja Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Jos liikkuvan kaluston kuljettaja ei enää täytä tehtävän kelpoisuusvaatimuksia eikä toiminnanharjoittaja ole peruuttanut todistusta, Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä lisätodistuksen antanutta toiminnanharjoittajaa peruuttamaan lisätodistus tai tekemään lisätarkastuksia. Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää liikku-

van kaluston kuljettajaa toimimasta Suomen rataverkolla odottaessaan lisätodistuksen antajan vastausta.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää liikkuvan kaluston kuljettajaa toimimasta alueellaan, jos kuljettaja aiheuttaa vakavan uhkan rautatiejärjestelmän turvallisuudelle.

Liikenteen turvallisuusviraston on toimitettava tieto toiminnan kieltämisestä Euroopan yhteisöjen komissiolle ja muille toimivaltaisille viranomaisille.

Jos Liikenteen turvallisuusvirasto tai toisen jäsenvaltion asianomainen toimivaltainen viranomainen on pyytänyt lisätodistuksen Suomessa antanutta toiminnanharjoittajaa peruuttamaan lisätodistuksen tai tekemään lisätarkastuksia, toiminnanharjoittajan on ratkaistava asia neljän viikon kuluessa asiaa koskevan pyynnön saatuaan ja ilmoitettava päätöksestään pyynnön tehneelle toimivaltaiselle viranomaiselle.

14 §

Poikkeukset

Liikkuvan kaluston kuljettaja ei tarvitse lisätodistusta, joka oikeuttaa ajamaan kyseisellä rataverkon osalla, jos ohjaamossa on kuljettajaa avustamassa toinen liikkuvan kaluston kuljettaja, jolla on lisätodistuksella osoitettu oikeus kuljettaa kalustoa rataverkon osalla:

- 1) jos rautatieliikenteen häiriön vuoksi liikkuvaa kalustoa täytyy rataverkon haltijan pyynnöstä kuljettaa toista reittiä tai rataa täytyy kunnossapitää;
- 2) museoliikenteessä poikkeuksellisissa yksittäistapauksissa;
- 3) tavaraliikenteessä poikkeuksellisissa yksittäistapauksissa rataverkon haltijan suostuksella;
- 4) uuden liikkuvan kaluston toimittamisen tai esittelyn yhteydessä; tai
- 5) kuljettajakoulutuksen tai kokeen yhteydessä.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettua kuljetuksesta etukäteen rataverkon haltijalle.

4 luku

Kelpoisuuskirja

15 §

Kelpoisuuskirja

Kelpoisuuskirja oikeuttaa haltijansa toimimaan muissa liikenneturvallisuustehtävissä kuin liikkuvan kaluston kuljetuksessa siten kuin kelpoisuuskirjassa on tarkemmin määriteltä.

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää kelpoisuuskirjan hakemuksesta, jos:

1) hakija täyttää 6 §:n 1 momentissa säädetty vaatimukset;

2) hakija on suorittanut hyväksytysti vaaditut opinnot ja saanut siitä oppilaitokselta todistuksen;

3) hakija on saanut 30 §:ssä tarkoitettua lääkäriltä terveydentilaa koskevan myönteisen lausunnon sopivuudestaan tehtävään; ja

4) hakija on saanut 32 §:ssä tarkoitettua psykologilta myönteisen lausunnon soveltuvuudestaan tehtävään.

Kelpoisuuskirja on pidettävä mukana hoidettaessa liikenneturvallisuustehtäviä.

Kelpoisuuskirjan muodosta ja sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuuskirjan myöntämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Kelpoisuuskirjan pitäminen voimassa

Kelpoisuuskirja on voimassa toistaiseksi, jos sen haltija osallistuu kertauskoulutukseen ja toimii tehtäväkohtaisen pätevyytensä mukaisissa liikenneturvallisuustehtävissä vähintään 100 tuntia kunakin kalenterivuonna.

Kelpoisuuskirjan haltijan on käytävä 20 §:n 5 momentin mukaisissa määräaikaistarkastuksissa, jotta kelpoisuuskirja pysyy voimassa.

Kelpoisuuskirjan voimassa pitämiseksi valtion rataverkolla toimivan on suoritettava kertauskoulutus hyväksytysti kerran vuodessa.

Kelpoisuuskirjan voimassa pitämiseksi yksityisraiteella toimivan on suoritettava kertauskoulutus hyväksytysti joka toinen vuosi.

Kertauskoulutuksen keston on oltava suhteessa tehtävän vaativuustasoon.

Kertauskoulutusta saa antaa 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu oppilaitos ja Liikenteen turvallisuusviraston tehtävään hyväksymä rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen perehtynyt henkilö.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy kertauskoulutusohjelman siten kuin 25 §:ssä säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräyksiä kertauskoulutuksen sisällöstä ja kestosta.

17 §

Kelpoisuuskirjan voimassaolon uudistaminen

Jos henkilö on saanut koulutuksen muuhun liikenneturvallisuustehtävään kuin liikkuvan kaluston kuljettamiseen mutta hänen kelpoisuuskirjansa ei ole voimassa 16 §:ssä säädetyn vuoksi, hänen on suoritettava hyväksytysti sekä kertauskoulutus että käytännön osaamista osoittava koe voidakseen jälleen toimia liikenneturvallisuustehtävässä.

Jos henkilö ei ole hoitanut 1 momentissa tarkoitettua tehtävää viiteen vuoteen tai sitä pidempään, hänen on suoritettava 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen ja kokeen lisäksi laite- tai kalustokohtainen koulutusohjelma voidakseen aloittaa uudelleen kyseisissä tehtävissä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräyksiä laite- tai kalustokohtaisen koulutusohjelman sisällöstä.

18 §

Kelpoisuuskirjan peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusviraston on ilman aiheetonta viivytystä peruutettava kelpoisuuskirja, jos sen haltija ei enää täytä tehtävän kelpoisuusvaatimuksia. Kelpoisuuskirja voidaan peruuttaa pysyvästi tai määräajaksi.

Liikenteen turvallisuusviraston on peruutettava myöntämänsä kelpoisuuskirja, jos haltija toistuvasti rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka muutoin vakavasti vaarantaa toiminnallaan rautatieturvallisuutta ja kelpoisuuskirjan haltija ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään.

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksestä viipymättä kelpoisuuskirjan haltijalle ja sille toiminnanharjoittajalle, jonka palveluksessa tai toiminnassa tämä on mukana.

5 luku

Terveystarkastusta koskevat vaatimukset ja terveystarkastuksen arviointi

19 §

Yleiset terveystarkastusta koskevat vaatimukset

Liikenneturvallisuustehtävissä ja turvalaitteiden asennus- ja huoltotehtävissä sekä turvamiehenä saa toimia vain henkilö, jolla on riittävät fyysiset ja henkiset toimintaedellytykset kyseiseen tehtävään. Tämä on osoitettava voimassa olevalla 20 §:n 3 momentissa tarkoitettulla myönteisellä sopivuuslausunnolla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä ei saa toimia henkilö, jonka sairaus, vika, vamma, muu toimintakyvyn heikentyminen tai muu vastaava ominaisuus olennaisesti heikentää hänen kykyään toimia pysyvästi tai väliaikaisesti kyseisessä tehtävässä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä toimiva henkilö saa käyttää lääkkeitä, jotka voivat vaikuttaa 1 momentissa tarkoitettun tehtävän hoitamiseen ainoastaan, jos 30 §:n 1 momentissa tarkoitettu rautatiealan asiantuntijalääkäri tai 31 §:n 1 momentissa tarkoitettu työterveyshuollon ammattihenkilö hyväksyy niiden käytön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön terveystarkastusta koskevien vaatimusten täyttymistä arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän vaativuus.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa määräykset aisteille asetettavista vaatimuksista sekä teh-

tävien hoitamiseen vaikuttavista sairauksista, vammoista, muusta toimintakyvyn heikentymisestä tai muusta vastaavasta 1 momentin mukaisen tehtävän hoitamista heikentävästä ominaisuudesta sekä niiden arviointimenettelyistä.

20 §

Terveystarkastuksen arviointi

Toiminnanharjoittajan on varmistettava, että 19 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä aloittava käy työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaisessa terveystarkastuksessa ennen kuin hän aloittaa tehtävässään.

Terveystarkastus on tehtävä aina myös, jos on syytä epäillä, että:

1) henkilön terveystarkastus ei täytä 19 §:ssä tarkoitettuja tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia; tai

2) terveystarkastukseen on muita liikenneturvallisuuteen liittyviä erityisiä syitä.

Jäljempänä 30 §:ssä tarkoitettu lääkäri antaa terveystarkastuksen perusteella kirjallisen lausunnon henkilön terveydellisestä sopivuudesta 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin. Lausunto on voimassa seuraavaan tämän pykälän 4 tai 5 momentissa tarkoitettuun määräaikaan terveystarkastukseen, toiminnanharjoittajan määräämään terveystarkastukseen tai 30 §:ssä tarkoitettun lääkärin terveystarkastukseen saakka.

Liikkuvan kaluston kuljettajalle on tehtävä terveystarkastus sinä vuonna, jona hän täyttää 25 vuotta ja sen jälkeen vähintään kolmen vuoden välein 55 ikävuoteen asti ja sen jälkeen joka vuosi.

Turvalaitteiden asennus- ja huoltotehtävissä ja turvamiehenä toimiville sekä muissa liikenneturvallisuustehtävissä toimiville kuin liikkuvan kaluston kuljettajille on tehtävä terveystarkastus sinä vuonna, jona henkilö täyttää 25 vuotta. Tämän jälkeen määräaikainen terveystarkastus on tehtävä vähintään viiden vuoden välein, kunnes he täyttävät 40 vuotta. Tämän jälkeen terveystarkastus on tehtävä vähintään kolmen vuo-

den välein 61 ikävuoteen asti ja sen jälkeen joka vuosi.

Säännökset terveystarkastuksesta ja sen sisälöstä annetaan Liikenteen turvallisuusviraston määräyksellä.

21 §

Psykologinen soveltuvuus

Toiminnanharjoittajan on varmistettava, että 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu psykologi tekee liikenneturvallisuustehtävässä aloittavalle psykologisen henkilöarvioinnin varmistaakseen, että tällä on riittävät psykologiset valmiudet ja soveltuvuus tehtävään. Ratatyön liikenneturvallisuudesta vastaavalle ei tarvitse tehdä edellä tarkoitettua arviointia.

Psykologinen henkilöarviointi on tehtävä aina myös, jos 31 §:n 1 momentissa tarkoitettun työterveyshuollon ammattihenkilön arvion perusteella on syytä epäillä, että liikenneturvallisuus vaarantuu, koska liikenneturvallisuustehtävässä toimivalla ei enää ole psykologisia valmiuksia tehtäviensä hoitamiseksi.

Psykologi antaa psykologisen henkilöarvioinnin tulosten perusteella kirjallisen lausunnon arvioitun psykologisesta soveltuvuudesta liikenneturvallisuustehtäviin.

Säännökset psykologisen henkilöarvioinnin tekemisestä sekä liikenneturvallisuustehtävää hoitavan henkilön psykologisten ominaisuuksien ja soveltuvuuden arvioimisesta annetaan Liikenteen turvallisuusviraston määräyksellä.

22 §

Huumaavat aineet ja toimintakyvyn heikkeneminen

Edellä 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää ei saa hoitaa myöskään se, jonka veren alkoholipitoisuus on alkoholin nauttimisesta kohonnut tai joka on käyttänyt muuta huumaavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä.

Edellä 1 momentissa mainittua tehtävää ei saa hoitaa myöskään henkilö, joka sairauden tai väsymyksen johdosta taikka muusta vastaavasta syystä ei voi hoitaa tehtävää liikenneturvallisuutta vaarantamatta.

6 luku

Oppilaitokset ja koulutusohjelma

23 §

Oppilaitokset

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta toistaiseksi tai määräajaksi tässä laissa tarkoitettun koulutuksen järjestäjäksi oppilaitoksen, jonka henkilöstöllä on koulutustehtävässä tarvittava rautatiejärjestelmän hyvä ammatillinen osaaminen. Oppilaitoksen hyväksyminen voidaan rajoittaa koskemaan yhden tai useamman koulutusohjelman mukaista koulutusta.

Jos oppilaitoksen järjestämän koulutuksen laajuus muuttuu oleellisesti, sen on pyydettävä Liikenteen turvallisuusvirastolta uutta hyväksyntää. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myös tarkistaa oppilaitoksen hyväksynnän, jos liikenneturvallisuustehtäviä koskevia kelpoisuusvaatimuksia muutetaan olennaisesti.

Hyväksytyjen oppilaitosten luetteloinnista, oppilaitosten hyväksymisen rajaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista voidaan tarvittaessa säätää valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Opetushenkilöstö ja opetusvälineet

Oppilaitoksen hyväksymisen edellytyksenä on, että sillä on toiminnan laajuuteen nähden riittävä opetushenkilöstö sekä asianmukaiset opetusvälineet ja toimitilat sekä opetuksesta vastaava henkilö, joka ohjaa, valvoo ja kehittää koulutusta ja toimii muutoinkin tosiasiallisesti tehtävässä.

Kouluttajalla ja opetuksesta vastaavalla henkilöllä on oltava tehtävän edellyttämät tiedot ja taidot sekä riittävä alan tuntemus.

Oppilaitos vastaa siitä, että opetushenkilöstöllä on koulutustoiminnan edellyttämä opetusalan sekä toimialan ja sitä koskevan lainsäädännön tuntemus.

Kouluttajien ja opetuksesta vastaavan kelpoisuusvaatimuksista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

25 §

Koulutusohjelmien hyväksyminen

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy oppilaitoksen hakemuksesta liikenneturvallisuustehtävien tehtäväkohtaiset koulutusohjelmat. Koulutusohjelmaan on sisällyttävä opetusta ainakin rautatiejärjestelmän perustiedoista, tehtävissä sovellettavista säännöksistä ja määräyksistä sekä työnopastusta koulutusohjelman mukaisissa tehtävissä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä koulutusohjelmien sisällöstä ja koulutusmenetelmistä.

Jos Liikenteen turvallisuusvirasto havaitsee olennaisia puutteellisuuksia hyväksymässään koulutusohjelmassa, virasto voi peruuttaa hyväksynnän.

26 §

Tehtäväkohtainen pätevyys

Koulutusohjelman mukainen hyväksytty opintosuoritus antaa tehtäväkohtaisen pätevyyden koulutusohjelmassa määriteltynä tehtävään.

27 §

Liikkuvan kaluston kuljettajan tutkinnon vastaanottajan hyväksyminen

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta liikkuvan kaluston kuljettajan lupakirjaan oikeuttavan tutkinnon vastaanottajat. Hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija on perehtynyt erityisesti vastaanottamansa tutkin-

non aihepiiriin ja hänellä on riittävää käytännön kokemusta siitä.

Toiminnanharjoittaja hyväksyy liikkuvan kaluston kuljettajan lisätodistukseen oikeuttavan tutkinnon vastaanottamista varten tutkinnon vastaanottajan, jos hakija on perehtynyt erityisesti vastaanottamansa tutkinnon aihepiiriin ja hänellä on riittävää käytännön kokemusta siitä.

Tutkintojen vastaanottajat hyväksytään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilta tutkinnon vastaanottajilta edellytettävistä tiedoista, taidoista, alan tuntemuksesta ja pätevyyden ylläpitämisestä sekä tutkinnon vastaanotto-oikeuden voimassaolosta.

28 §

Kertauskouluttajan hyväksyminen

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta kertauskoulutuksen antamista varten kouluttajan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija on perehtynyt erityisesti rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen ja hänellä on riittävää käytännön kokemusta siitä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräyksiä kertauskouluttajalta edellytettävistä tiedoista, taidoista ja alan tuntemuksesta sekä pätevyyden ylläpitämisestä.

29 §

Hyväksynnän peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi oppilaitoksen hyväksynnän kokonaan tai osittain, jos se ei enää täytä hyväksynnän saamisen edellytyksiä taikka oppilaitos ei ole hankkinut koulutusohjelmilleen 25 §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksyntää tai se muutoin toimii vakavasti vastoin sille hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja tai säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia ja oppilaitos ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut me-

nettelyään. Oppilaitosta on kuultava ennen peruuttamista.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi kertauskouluttajan hyväksynnän, jos kertauskouluttaja ei enää täytä hyväksynnän saamisen edellytyksiä taikka toimii vakavasti vastoin hänelle hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja tai säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia ja kertauskouluttaja ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään. Ennen hyväksynnän peruuttamista Liikenteen turvallisuusviraston on kuultava kouluttajaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi 27 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tutkintojen vastaanottajan hyväksynnän, jos tutkinnon vastaanottaja ei enää täytä hyväksynnän saamisen edellytyksiä taikka toimii vakavasti vastoin hänelle hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja tai säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia ja tutkinnon vastaanottaja ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään. Ennen hyväksynnän peruuttamista Liikenteen turvallisuusviraston on kuultava tutkinnon vastaanottajaa sekä toiminnanharjoittajaa.

Toiminnanharjoittaja voi peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua tutkinnon vastaanottajan hyväksynnän, jos tutkinnon vastaanottaja ei enää täytä hyväksynnän saamisen edellytyksiä taikka toimii vakavasti vastoin hänelle hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja tai säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia ja tutkinnon vastaanottaja ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään. Ennen hyväksynnän peruuttamista toiminnanharjoittajan on kuultava tutkinnon vastaanottajaa.

7 luku

Terveydentilan arviointi ja arviointimenettelyt

30 §

Rautatiealan asiantuntijalääkäri

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viiden vuoden määräajaksi edellä 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien henkilöiden terveydentilan ja liikennekelpoisuuden arviointia varten asiantuntijalääkäriin. Lääkäriltä vaaditaan, että:

- 1) hän on perehtynyt liikennelääketieteeseen;
- 2) hän tuntee rautateiden liikenneturvallisuustehtävissä toimiville asetetut terveydentilaa koskevat vaatimukset hyvin;
- 3) hänellä on käytännön kokemusta alan työpaikkaselvitysten tekemisestä; ja
- 4) hänellä on todistus säännöllisestä osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen.

Liikenteen turvallisuusviraston antama hyväksyntä pysyy voimassa edellyttäen, että asiantuntijalääkäri säännöllisesti osallistuu täydennyskoulutukseen.

Asiantuntijalääkäriltä vaadittavasta pätevyydestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asiantuntijalääkäriin täydennyskoulutuksen kestosta ja sisällöstä sekä siitä, kuinka usein hänen on osallistuttava täydennyskoulutukseen, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Rautatieliikenteen työterveyshuollon ammattihenkilö

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viiden vuoden määräajaksi edellä 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien henkilöiden terveystarkastusten tekemistä varten työterveyshuoltolaissa tarkoite-

tun työterveyshuollon ammattihenkilön. Ammattihenkilöltä vaaditaan, että:

1) hän tuntee rautateiden liikenneturvallisuuksustehtävissä toimiville asetetut terveydentilaa koskevat vaatimukset riittävän hyvin;

2) hänellä on käytännön kokemusta alan työpaikkaselvitysten tekemisestä;

3) rautatiealan asiantuntijalääkäri on käytännössä perehdyttänyt hänet terveystarkastusten tekemiseen; ja

4) hänellä on todistus osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen.

Liikenteen turvallisuusviraston antama hyväksyntä pysyy voimassa edellyttäen, että työterveyshuollon ammattihenkilö säännöllisesti osallistuu täydennyskoulutukseen.

Työterveyshuollon ammattihenkilöltä vaadittavasta pätevyydestä sekä täydennyskoulutuksen kestosta ja sisällöstä sekä siitä, kuinka usein hänen on osallistuttava täydennyskoulutukseen, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Rautatieliikenteen asiantuntijapsykologi

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy hakemuksesta enintään viiden vuoden määräajaksi rautatieliikenteen asiantuntijapsykologin, jolla on oikeus tehdä liikenneturvallisuuksustehtävissä toimivien psykologinen henkilöarviointi.

Rautatieliikenteen asiantuntijapsykologilta edellytetään, että:

1) hänellä on hyvä työ- ja organisaatiopsykologian ja psykologisen henkilöarvioinnin tuntemus;

2) hän on perehtynyt liikenneturvallisuuksustehtävissä toimivilta vaadittavien psykologisten ominaisuuksien arviointiin;

3) hänellä on käytännön kokemusta psykologisten ominaisuuksien arvioinnista; ja

4) hänellä on todistus osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen.

Liikenteen turvallisuusviraston antama hyväksyntä pysyy voimassa edellyttäen, että rautatieliikenteen asiantuntijapsykologi säännöllisesti osallistuu täydennyskoulutukseen.

Asiantuntijapsykologilta vaadittavasta pätevyydestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asiantuntijapsykologin täydennyskoulutuksen kestosta ja sisällöstä sekä siitä, kuinka usein hänen on osallistuttava täydennyskoulutukseen, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Rautatiealan asiantuntijalääkäriin hyväksynnän ja muiden asiantuntijoiden hyväksynnän peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi 30—32 §:ssä tarkoitetun asiantuntijan hyväksynnän, jos asiantuntija ei enää täytä hyväksynnän saamisen edellytyksiä taikka ei ole osallistunut Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen tai toimii muutoin vakavasti vastoin hänelle hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja tai säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia ja asiantuntija ei ole kehotuksesta huolimatta korjannut menettelyään.

Ennen hyväksynnän peruuttamista Liikenteen turvallisuusviraston on kuultava asiantuntijaa.

8 luku

Erivapaus

34 §

Erivapauden myöntäminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisestä syystä myöntää 19 §:n 1 momentissa tarkoitet-

tua tehtävää hoitavalle erivapauden toistaiseksi tai määräajaksi tehtäväkohtaisista pätevyysvaatimuksista ja terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

Erivapaus ei saa vaarantaa rautatieliikenteen turvallisuutta. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja ja rajoituksia turvallisuuden varmistamiseksi.

35 §

Terveydentilaa koskevan erivapauden peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitavalle terveydentilavaatimuksista myönnetyn erivapauden, jos henkilön terveydentilassa tai erivapauden myöntämiseen vaikuttaneissa muissa henkilön olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka voi vaarantaa rautatieliikenteen turvallisuuden. Erivapaus voidaan peruuttaa pysyvästi tai määräajaksi.

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksestä viipymättä asianomaiselle ja sille toiminnanharjoittajalle, jonka palveluksessa tai toiminnassa tämä on mukana.

9 luku

Kelpoisuusrekisteri

36 §

Kelpoisuusrekisterin käyttötarkoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää kelpoisuusrekisteriä rautatieliikenteen valvomiseksi, lupa- ja kelpoisuuskirjatietojen hallinnoimiseksi, lupaa koskevan päätöksen tekemiseksi ja sen valvontaa varten, rautatieliikenteen turvaamiseksi, Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ja muiden Liikenteen turvallisuusviraston toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseksi.

Kelpoisuusrekisteri on henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettu henkilörekisteri.

Kelpoisuusrekisteriä voidaan pitää sähköisessä.

37 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kelpoisuusrekisteriin kuuluvien tietojen salassapitoon ja niiden luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja muuhun henkilötietojen käsitteeseen henkilötietolakia.

38 §

Rekisteröidyt

Kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa tietoja:

1) henkilöstä, joka on hakenut Liikenteen turvallisuusvirastolta lupakirjaa liikkuvan kaluston kuljettamiseen tai kelpoisuuskirjaa muussa rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävässä toimimiseen;

2) henkilöstä, joka on hakenut Liikenteen turvallisuusvirastolta 34 §:n mukaista erivapautta;

3) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuista henkilöistä, joka on syyllistynyt 52—54 §:ssä tarkoitettuihin rikoksiin; ja

4) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuista henkilöistä, johon liittyen on käynnissä 3 kohdassa tarkoitettua tekoa koskeva esitutkinta, syyteharkinta tai oikeudenkäynti.

39 §

Kelpoisuusrekisteriin tallennettavat tiedot

Liikenteen turvallisuusvirastolla on luvan myöntämisen, uusimisen ja peruuttamisen edellytysten arvioimiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada rikosrekisteristä, sakko- ja syyteharkinnassa olevista rikosasioista sekä esitutkintaviranomaisilta luvan hakijasta tai haltijasta tieto rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, huumausaineen käyttämisestä rautatieliikenteessä, rautatierikkomuksesta, tämän lain 53 §:ssä tarkoitetuista rikoksista sekä niitä koskevasta käynnissä olevasta esitutkinnasta, syyteharkinnasta tai oikeudenkäynnistä samoin kuin mainituista teoista tuomi-

tuista rangaistuksista ja muista seuraamuksista. Tiedot voidaan toimittaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen vastaanottajan on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Kelpoisuusrekisteriin merkitään tarpeelliset tiedot liikenneturvallisuustehtävissä toimiville henkilöille myönnettyistä lupakirjoista ja lisätodistuksista sekä kelpoisuuskirjoista. Kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa 38 §:ssä tarkoitettua henkilöstä nimen, henkilötunnuksen ja muut yksilöinti- sekä yhteystiedot.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi kelpoisuusrekisteriin saa tallentaa rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset veturinkuljettajadirektiivissä ja yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä tarkemmin määritellyt tiedot sekä muut rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot.

Lupaa koskevaa päätöksentekoa ja valvontaa varten rekisteriin saa lisäksi tallentaa seuraavat arkaluonteiset tiedot:

1) terveystarkastuksia, psykologista soveltuvuutta ja terveydentilaa koskevat tarpeelliset tiedot; ja

2) rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuden vaarantamista, huumaaavan aineen käyttämistä rautatieliikenteessä, rautatierikkomusta, törkeää liikenneturvallisuuden vaarantamista, tämän lain 53 §:ssä tarkoitettuja rikoksia ja niitä koskevaa esitutkintaa, syyteharkintaa tai oikeudenkäyntiä koskevat tiedot sekä rikoksista ja rikkomuksista tuomittuja rangaistuksia ja muita seuraamuksia koskevat tiedot.

Kelpoisuusrekisteriin tallennettavista edellä tässä pykälässä tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

40 §

Luvanhaltijan ilmoitusvelvollisuus

Jos rekisteriin merkityissä tiedoissa tapahtuu muutos, luvanhaltijan on ilmoitettava siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle 14 päivän kulu-

sa. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset muutosten ilmoittamisesta.

41 §

Velvollisuus antaa tietoja

Oppilaitoksen, kertauskouluttajan, 30 §:ssä tarkoitetun asiantuntijalääkärin ja 32 §:ssä tarkoitetun psykologin on salassapitosäännösten estämättä annettava kelpoisuusrekisteriä varten tarpeelliset tiedot, kun henkilö on suorittanut hyväksytysti kertauskoulutuksen tai kun hänelle on tehty psykologinen henkilöarviointi, määrääikainen terveystarkastus tai muu hänen terveydentilansa vaatima terveystarkastus. Tässä tarkoitettut tiedot voi antaa myös toiminnanharjoittaja.

Toiminnanharjoittajan on salassapitosäännösten estämättä annettava kelpoisuusrekisteriä varten palveluksessaan tai toiminnassaan mukana olevien liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien tunnistetiedot ja niissä tapahtuneet muutokset sekä tarpeelliset tiedot antamistaan lisätodistuksista.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

42 §

Tietojen poistaminen

Tiedot poistetaan kelpoisuusrekisteristä seuraavasti:

1) rautatieturvallisuuden vaarantamista, huumaaavan aineen käyttämistä rautatieliikenteessä tai rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuden vaarantamista koskevat tiedot, törkeää liikenneturvallisuuden vaarantamista ja rautatierikkomusta koskevat tiedot sekä tämän lain 53 §:ssä tarkoitettuja rikoksia koskevat tiedot viiden vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskeva päätös on saanut lainvoiman;

2) epäiltyä koskevat rikostiedot, kun epäilty on lainvoimaisella päätöksellä vapautettu syyt-teestä tai kun syyteoikeus epäilystä rikoksesta on vanhentunut.

Muutoin tietojen rekisteristä poistamisessa tulee noudattaa, mitä henkilötietolaissa ja muualla laissa säädetään.

43 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus saada tietoja viranomaisilta

Liikenteen turvallisuusvirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kelpoisuusrekisterin ylläpitoa ja sen tietojen oikeellisuuden varmistamista varten tarpeelliset tiedot väestötietojärjestelmästä.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen vastaanottajan on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

44 §

Henkilötietojen luovuttaminen kelpoisuusrekisteristä

Kelpoisuusrekisteriin talletettuja henkilötietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa suomalaisille viranomaisille ja ulkomaiselle rautatie- ja onnettomuustutkintaviranomaiselle, milloin se on välttämätöntä laissa säädettyjen tai sen nojalla määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamiseksi.

10 luku

Lisätodistusrekisteri

45 §

Lisätodistusrekisteri

Lisätodistuksen antajan on pidettävä liikkuvan kaluston kuljettajien kelpoisuutta koskevista tiedoista lisätodistusrekisteriä. Lisätodistusre-

kisteri on henkilötietolaissa tarkoitettu henkilörekisteri.

Rekisteriin tallennetaan henkilön nimi, yhteystiedot, henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot sekä veturinkuljettajadirektiivissä edellytetyt tiedot.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi rekisteriin saa tallentaa muut rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot.

Lisätodistusrekisteriä voidaan pitää myös sähköisesti.

Lisätodistusrekisteriin tallennettavista edellä tässä pykälässä tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Velvollisuus antaa tietoja

Oppilaitoksen ja kertauskouluttajan on salassapitosäännösten estämättä annettava lisätodistusrekisteriä varten tarpeelliset tiedot liikkuvan kaluston kuljettajan suorittamasta kertauskoulutuksesta.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen vastaanottajan on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

47 §

Lisätodistusrekisterin tietojen käyttäminen ja säilytysaika

Rekisterinpitäjä saa käyttää lisätodistusrekisterin tietoja lisätodistusten antamiseen ja peruuttamiseen sekä kelpoisuuksien valvontaan ja muuhun kelpoisuusasioiden käsittelyyn.

Liikkuvan kaluston kuljettajan rekisteritiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hänen tässä laissa tarkoitettu kelpoisuutensa on päättynyt.

11 luku

Valvonta

48 §

Valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo liikenneturvallisuustehtävien kelpoisuusvaatimusten noudattamista.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus tämän lain täytäntöönpanon kannalta tarpeellisten tehtävien hoitamiseksi ja tämän lain täytäntöönpanoon liittyvien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien noudattamisen valvomiseksi:

1) päästä liikkuvaan kalustoon ja muuhun paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan; pääsy-oikeus ei kuitenkaan koske pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja;

2) tarkastaa toiminnanharjoittajan toimintaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo myös oppilaitosten, kertauskouluttajien, tutkinnon vastaanottajien, asiantuntijalääkäreiden, psykologien sekä työterveyshuollon ammattihenkilöiden toimintaa niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää luetteloa hyväksymistään oppilaitoksista, kertauskouluttajista, tutkinnon vastaanottajista sekä 30—32 §:ssä tarkoitetuista asiantuntijoista.

Toiminnanharjoittajan, oppilaitoksen, kertauskouluttajan, tutkinnon vastaanottajan sekä liikenneturvallisuustehtävää hoitavan henkilön, työterveyshuollon ammattihenkilön, psykologin ja rautatiealan asiantuntijalääkärin on salassapitosäännösten estämättä annettava Liikenteen turvallisuusvirastolle sen tässä pykälässä säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

49 §

Terveystilaa koskevat ilmoitukset

Epäillessään, että 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitava henkilö ei täytä tervey-

delle asetettuja vaatimuksia, 31 §:ssä tarkoitetun työterveyshuollon ammattihenkilön on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta 30 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijalääkärille.

Todetessaan, että 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitava ei täytä terveydentilavaatimuksia, asiantuntijalääkärin on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Ilmoituksessa ei saa olla muita tietoja.

Ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemistä tehtävää hoitavalle henkilölle on kerrottava ilmoituksen tekemisvelvollisuudesta ja terveydentilan vaikutuksesta hänen toimintakykynsä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa voidaan antaa tieto ainoastaan siitä, että ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei täytä terveydentilavaatimuksia.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

50 §

Toiminnanharjoittajalle annettava huomautus tai varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa toiminnanharjoittajalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä ei ole huolehtinut 4 §:ssä tarkoitulla tavalla siitä, että liikenneturvallisuustehtävien kelpoisuusvaatimuksia noudatetaan.

Varoitus annetaan, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen voida pitää riittävänä.

Huomautus voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti. Varoitus annetaan kirjallisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä toiminnanharjoittajan korjaamaan 1 momentissa tarkoitettut virheet tai puutteet.

51 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenteen turvallisuusvirasto voi asettaa tämän lain nojalla antamansa velvoitteen tai kiel-

lon tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

12 luku

Rangaistussäännökset

52 §

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Rangaistus liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta säädetään rikoslain (39/1889) 23 luvun 1 ja 2 §:ssä.

53 §

Junaliikennejuopumus, kulkuneuvon luovuttamisen juopuneelle ja kuljettaminen oikeudetta

Rangaistus junaliikennejuopumuksesta, kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle ja kuljettamisesta oikeudetta säädetään rikoslain 23 luvun 7, 8 ja 10 §:ssä.

54 §

Huumaavan aineen käyttäminen rautatieliikenteessä

Jos 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suorittava henkilö hoitaa tehtävänsä, vaikka hänen verensä alkoholipitoisuus on alkoholin nauttimisesta kohonnut tai hän on käyttänyt muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä, hänet on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *huumaavan aineen käyttämisestä rautatieliikenteessä* sakkoon.

55 §

Rikosoikeudellinen virkavastuu

Kokeen vastaanotto-, arviointi- ja valvonta-tehtäviä hoitavaan sekä rautateiden ammattipätevyyttä osoittavien todistusten myöntämisessä toimivaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

13 luku

Erinäiset säännökset

56 §

Ilmoitus palvelussuhteen päättymisestä

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle viipymättä palveluksessaan tai toiminnassaan mukana olevan liikenneturvallisuustehtävää hoitavan palvelussuhteen tai toiminnan päättymisestä. Tässä momentissa tarkoitettut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

57 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on valitukselta huolimatta kuitenkin noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

58 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä 21 päivänä joulou-

kuuta 2004 annettu laki (1167/2004) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

59 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet kelpoisuudet tässä laissa tarkoitettuihin liikenneturvallisuustehtäviin säilyvät voimassa sellaisinaan.

Ratahallintokeskuksen myöntämät, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet erivapaudet terveydentilaa koskevista vaatimuksista ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2012. Rautatieviraston myöntämät erivapaudet säilyvät voimassa sellaisinaan.

Niillä, jotka aloittavat koulutuksensa liikenneturvallisuustehtävään 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen, on oltava kelpoisuuskirja tai lupakirja ja lisätodistus siitä lähtien, kun he aloittavat liikenneturvallisuustehtävässä toimimisen.

Ennen 1 päivää tammikuuta 2013 koulutuksensa aloittaneella liikenneturvallisuustehtävässä toimivalla on oltava kelpoisuuskirja tai lupakirja ja lisätodistus viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2017.

Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että alle 40-vuotiaalle liikkuvan kaluston kuljettajalle tehdään määräaikaista terveystarkastuksia siten, että määräaikaistarkastusten väli on tämän lain säännösten mukainen viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018 ja että tämän lain tultua voimaan, mutta ennen mainittua päivää määräaikaistarkastusten väli ei ylitä viittä vuotta.

Lain 21 §:ssä tarkoitettu psykologinen henkilöarviointi vaaditaan niistä henkilöistä, jotka aloittavat koulutuksensa liikenneturvallisuustehtävään 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen.

Lain 27 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2013 lukien.

Edellä 30 §:n 1 momentin 4 kohdassa sekä 31 §:n 1 momentin 4 kohdassa olevaa velvoitetta esittää todistus osallistumisesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestämään täydennyskoulutukseen sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2011 lukien.

Lain 32 §:ää sovelletaan 1 päivästä kesäkuuta 2011.

Rautatieviraston antamat rautatiealan asian tuntijäläkkärien ja työterveyshuollon ammattihenkilöiden tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet hyväksymiset ovat sellaisinaan voimassa 31 päivään tammikuuta 2012.

Rautatieviraston antamat oppilaitosten sekä kertauskoulutusta antavien henkilöiden tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet hyväksymiset ovat voimassa kahden vuoden ajan tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet koulutusohjelmat ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2012.

Liikenteen turvallisuusviraston on otettava tässä laissa tarkoitettu kelpoisuusrekisteri käyttöön viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2012.

Toiminnanharjoittajan on otettava tässä laissa tarkoitettu lisätodistusrekisteri käyttöön viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2013.

Rautatieviraston antamia terveydentilavaatimuksista ja terveydentilan arvioinnista antamia määräyksiä sovelletaan sellaisinaan siihen saakka, kunnes Liikenteen turvallisuusvirasto antaa korvaavat määräykset.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2009
